

[Dahlgaard.]

flydelse, vi kan få på arbejdet, og vi har en meget pessimistisk vurdering af, hvilken medindflydelse vi til syvende og sidst kan få. Denne pessimistiske vurdering har vi på grundlag af vores erfaringer under behandlingen af de lovforslag, som vi omtaler her i dag, og denne pessimistiske vurdering er ikke blevet mindre pessimistisk efter hr. Henning Philipsens udtalelser.

Arne Larsen: Der har været mange interessante betragtninger fremme ved denne behandling. Jeg skal komme ind på enkelte af dem. Jeg tror, det var hr. Hastrup, der udtalte, at rentesikringsordningen nok havde betydet, at boligkvaliteten og boligstandarden var blevet forbedret, altså at folk stillede større krav til deres bolig og fik dem honoreret gennem de boliger, som det almennyttige boligbyggeri fremstiller. Det lød, som om man syntes, at nu var dette her ved at løbe grassat, nu byggede man for flot, for stort og for moderne og med for mange faciliteter osv. osv. Her må man nok stille det spørgsmål: hvad er egentlig meningen med dette? Skal almindelige, jævne mennesker ikke have mulighed for at bo en ordentlig og tilfredsstillende og tidssvarende lejlighed? Skal vi igen tilbage til skrabet byggeri, som vi har set det private byggeri har udfoldet så rigeligt af gennem tiderne? Det er der vist næppe nogen der ønsker. Når man snakker om kvalitet og standardforbedringer i det almennyttige byggeri og synes, at nu går vi for vidt, så er der ikke én, der et eneste øjeblik diskuterer standarden og de krav, der stilles til parcelhusbyggeriet. Her er det jo vitterligt, at staten gennem de særlige ordninger, som vi har for rentefradrag, subsidierer parcelhusbyggeriet med 1½-2 milliarder kr. om året. Her er der ikke nogen, der siger: hov, hov, nu må vi nok hellere stoppe, nu må vi hellere lige finde ud af, om der ikke her kunne sættes visse grænser for kvalitetsforbedringer. Nej, dér skal alt honoreres, dér kan man tillade sig hvad som helst i så henseende. Jeg kunne altså foretrække, at vi fik en ligestilling på disse områder.

Det blev nævnt som noget farligt, at lovforslagene, da de blev fremsat, havde skabt visse forventninger hos de mennesker, som ønskede at bo nye lejligheder, og det kan

nok være rigtigt, at folk har overvejet, hvorvidt der gennem lovgivningen ville blive skabt sådanne lempelser, at de ville være i stand til at flytte ind i nyt byggeri. Men det er vel ganske menneskeligt og forståeligt, især på baggrund af det lejeniveau, som vi efterhånden var kommet op på, som netop ville betyde, at hvis vi fortsatte, ville ikke bare 5.000, men måske 10.000 lejligheder komme til at stå tomme.

Jeg bemærkede, at hr. Bendix omtalte mulighederne for at komme ind på andre finansieringsformer i byggeriet. Det var man fra konservativ side villig til at diskutere. Det er jeg da glad for at høre. Det er faktisk første gang, jeg hører en sådan udtalelse, for indtil videre har vi ikke hørt andet, end at finansieringen af boligbyggeriet skulle overlades det private lånemarked, og hver gang socialistisk folkeparti har stillet forslag om noget andet, har vi mødt modstand fra konservativ side. Men hvis alt dette afstedkommer, at man nu går ind i en debat om at finde nye former for byggeriets finansiering, så er socialistisk folkeparti til at tale med.

Jeg er enig med hr. Dahlgaard i, at rentesikring og rentelåneordning — som vi altså nu heldigvis ikke får gennemført — er ting, vi bør se at komme bort fra, det er ikke naturlige ordninger. Men så er spørgsmålet bare: hvordan skal vi klare at løse problemet billiggørelse, altså at få lejligheder ned i en pris, som almindelige mennesker kan betale? Der har hr. Dahlgaard den tese, at byggeriet i og for sig skal hvile i sig selv, finansieringen af det nye byggeri skal komme fra det eksisterende byggeri, og folk, der vil ind i nyt byggeri eller i det hele taget have en bolig, må altså præstere nogle skilinger, en egenopsparing. Sådant opfattede jeg hr. Dahlgaards mening. Hvis man stiller det krav og stiller det til mindrebemidlede og mindstbemidlede i dette land, ja, så ved vi, hvad der bliver tilovers til dem: det bliver det mest elendige og mest usle, der overhovedet kan fremskaffes. Vi kan ikke stille et sådant krav til befolkningen i al almindelighed; vi kan stille det til dem, som i forvejen har en ordentlig tegnebog, men af de mennesker, som kun har til dagen og vejen, har en almindelig lønindkomst, kan man ikke forlange, at de for at få en bolig f. eks. skal præstere 40.000 kr. eller 50.000 kr. i